

Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
EVGENIEGO TANCHEVA
przedstawiona w dniu 17 grudnia 2020 r.¹

Sprawa C-128/19

Azienda Sanitaria Provinciale di Catania
przeciwko
Assessorato della Salute della Regione Siciliana,
przy udziale:
AU

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Corte suprema di cassazione (trybunał kasacyjny, Włochy)]

Pomoc państwa – Pojęcia „istniejącej pomocy” i „nowej pomocy” – Rozporządzenie (UE) nr 702/2014 – Pomoc na pokrycie kosztów zapobiegania chorobom zwierząt, ich kontroli i zwalczania oraz na wyrównanie strat spowodowanych takimi chorobami – Rozporządzenie (UE) nr 1408/2013 – Pomoc de minimis

1. Spór w rozpatrywanej sprawie wynikał ze środka prawnego przyjętego w 1989 r. przez Regione Siciliana, który przewidywał wypłatę odszkodowania właścicielom zwierząt poddanych ubojowi wskutek zapadnięcia na określone choroby. Na przestrzeni lat finansowanie tego odszkodowania było kilkakrotnie zapewniane przez przepisy prawa przyjęte przez Regione Siciliana. AU, który był hodowcą, dochodził wypłaty wspomnianego odszkodowania przed sądami krajowymi na podstawie ustawy regionalnej z 2005 r., będącej ostatnim z przyjętych środków finansowania odszkodowania. Pytanie przedstawione Trybunałowi dotyczy tego, czy odszkodowanie to stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, a jeśli tak, czy zostało ono wprowadzone z naruszeniem art. 108 ust. 3 TFUE.
2. Trudność wynika z faktu, że choć pierwotne przepisy z 1989 r. oraz wiele innych aktów dotyczących finansowania takiego odszkodowania było przedmiotem decyzji zatwierdzającej wydanej przez Komisję, to nie stało się tak w przypadku ustawy z 2005 r. Pojawia się zatem pytanie, czy ten ostatni akt mieści się w zakresie decyzji zatwierdzającej wydanej przez Komisję w odniesieniu do wcześniejszych przepisów dotyczących finansowania.
3. Rozpatrywana sprawa daje zatem Trybunałowi sposobność do udzielenia wskazówek dotyczących pojęcia „nowej pomocy”, która jako taka musi być zgłoszona Komisji przed jej wprowadzeniem w życie, oraz pojęcia „istniejącej pomocy”, która nie podlega temu wymogowi, ponieważ została już zatwierdzona, lub (między innymi) ponieważ zmienia, w ograniczonym zakresie, pomoc już zatwierdzoną.

¹ Język oryginału: angielski.

I. Ramy prawne

A. Prawo Unii Europejskiej

4. Artykuł 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. [108 TFUE]² stanowi:

„Do celów niniejszego rozporządzenia:

[...]

b) »istniejąca pomoc« oznacza:

[...]

ii) pomoc dozwoloną, czyli takie programy pomocowe i pomoc indywidualną, które zostały dozwolone przez Komisję lub przez Radę;

[...]

c) »nowa pomoc« oznacza każdą pomoc, czyli programy pomocowe i pomoc indywidualną, która nie jest pomocą istniejącą, włącznie ze zmianami istniejącej pomocy;

[...]”.

B. Prawo włoskie

5. Artykuł 1 ustawy regionalnej Sycylii nr 12/1989³ stanowi:

„1. Dla celów uzdrowienia hodowli bydła dotkniętych gruźlicą, brucelozą i białaczką oraz hodowli owiec i kóz dotkniętych brucelozą, zgodnie z ustawą nr 615 z dnia 9 czerwca 1964 r., ustawą nr 33 z dnia 23 stycznia 1968 r. oraz ustawą nr 34 z dnia 23 stycznia 1968 r., z późniejszymi zmianami, właścicielom bydła poddanego ubojowi lub ubojowi selektywnemu wskutek ich zachorowania na gruźlicę, brucelozę i białaczkę oraz właścicielom owiec i kóz poddanych ubojowi lub ubojowi selektywnemu wskutek ich zachorowania na brucelozę, przyznaje się odszkodowanie, dodatkowe względem odszkodowania przewidzianego w obowiązujących przepisach krajowych, w zakresie wskazanym w tabeli stanowiącej załącznik do niniejszej ustawy.

[...]

4. Dla tych samych celów, które wskazano w poprzednich ustępach, oraz aby ułatwić wprowadzanie środków naprawczych w hodowlach, przewiduje się wypłatę kwoty 2000 ITL, dodatkowej względem kwot przewidzianych w obowiązujących przepisach krajowych, na rzecz lekarzy weterynarii uprawnionych do przeprowadzania czynności wskazanych w dekretach ministerialnych z dnia 1 czerwca 1968 r. i z dnia 3 czerwca 1968 r., za każdą przebadaną sztukę bydła. Łączne odszkodowanie nie może w żadnym razie przekroczyć 3000 ITL.

² Dz.U. 1999, L 83, s. 1, wyd. spec. w jęz. polskim rozdz. 8, t. 1, s. 339.

³ Legge Regione Sicila 5 giugno 1989, n. 12 – Interventi per favorire il risanamento e il reintegro degli allevamenti zootecnici colpiti dalla tubercolosi, dalla brucellosi e da altre malattie infettive e diffuse e contributi alle associazioni degli allevatori (ustawa regionalna Sycylii nr 12 z dnia 5 czerwca 1989 r., określająca działania na rzecz wspierania uzdrowienia i odbudowy hodowli zwierząt dotkniętych gruźlicą, brucelozą oraz innymi chorobami zakaźnymi i zaraźliwymi, a także składek na rzecz stowarzyszeń hodowców) (zwana dalej „ustawą regionalną Sycylii nr 12/1989”).

5. Aby osiągnąć cele określone w niniejszym artykule, przeznacza się kwotę 7 mld ITL na bieżący rok obrotowy oraz 6 mld ITL na każde z lat obrotowych 1990 i 1991”.

6. Artykuł 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005⁴ stanowi:

„Aby osiągnąć cele określone w art. 1 [ustawy regionalnej Sycylii nr 12/1989], zgodnie z przepisami art. 134 ustawy regionalnej Sycylii nr 32 z dnia 23 grudnia 2000 r., przeznacza się kwotę 20 mln EUR na wypłatę sum należnych od miejscowych zakładów opieki zdrowotnej regionu Sycylia właścicielom zwierząt poddanych ubojowi, dotkniętych chorobami zakaźnymi w okresie od 2000 r. do 2006 r., a także na wypłatę, za ten sam okres, honorariów dla lekarzy weterynarii wykonujących wolny zawód, którzy wykonywali czynności związane z uzdrowieniem hodowli. Na cele, o których mowa w niniejszym ustępie, na rok obrotowy 2005 przeznacza się kwotę 10 mln EUR (podstawowa pozycja budżetowa 10.3.1.3.2, rozdział 417702). W kolejnych latach obrotowych postępuje się zgodnie z art. 3 ust. 2 lit. i) ustawy regionalnej nr 10 z dnia 27 kwietnia 1999 r., wraz z późniejszymi zmianami”.

II. Okoliczności faktyczne sporu w postępowaniu głównym i pytania prejudycjalne

7. AU, będący hodowcą, wniósł o wypłatę odszkodowania pierwotnie przewidzianego w art. 1 ustawy regionalnej Sycylii nr 12/1989, a następnie w art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 na rzecz przedsiębiorców działających w sektorze hodowli, którzy byli zmuszeni do poddania ubojowi bydła dotkniętego brucelozą.

8. AU wniósł do Giudice unico del Tribunale di Catania (trybunału w Katanii w składzie jednoosobowym, Włochy) o nakazanie Azienda Sanitaria Provinciale di Catania (zwanemu dalej „ASPC”) zapłaty na jego rzecz kwoty 11 930,08 EUR tytułem odszkodowania za poddanie ubojowi zwierząt dotkniętych chorobami zakaźnymi. Postanowieniem nr 81/08 Giudice unico del Tribunale di Catania (trybunału w Katanii w składzie jednoosobowym) wydał nakaz, o który wnioskowano.

9. W dniu 21 kwietnia 2008 r. ASPC wniosło o uchylenie nakazu zapłaty nr 81/08 przez Giudice unico del Tribunale di Catania (trybunał w Katanii w składzie jednoosobowym). Wyrokiem nr 2141/2011 z dnia 3/8 czerwca 2011 r. Giudice unico del Tribunale di Catania (trybunał w Katanii w składzie jednoosobowym) przychylił się do żądania powoda i uchylił nakaz zapłaty nr 81/08.

10. W dniu 23 lipca 2012 r. AU wniósł odwołanie do Corte d'appello di Catania (trybunału apelacyjnego w Katanii, Włochy), żądając uchylenia wyroku nr 2141/2011. Wyrokiem nr 1469/2013 z dnia 24 lipca 2013 r. Corte d'appello di Catania (trybunału apelacyjny w Katanii) uwzględnił odwołanie i zmienił wyrok nr 2141/2011, oddalając żądanie ASPC uchylenia nakazu nr 81/08.

11. W postępowaniu przed Corte d'appello di Catania (trybunałem apelacyjnym w Katanii) ASPC podniósł w szczególności, że odszkodowanie przewidziane w art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 stanowiło pomoc państwa, której nie można wdrożyć do czasu uznania jej przez Komisję za zgodną z rynkiem wewnętrznym, czego Komisja nie uczyniła. Corte d'appello di Catania (trybunał apelacyjny w Katanii) odrzucił tę argumentację, wskazując, po pierwsze, że decyzją z dnia 11 grudnia 2002 r.⁵ Komisja dokonała oceny zgodności z rynkiem wewnętrznym ustaw regionalnych, które przez wiele lat, do 1997 r., przewidywały finansowanie dla środków wskazanych w normie prawnej wyrażonej w art. 1 ustawy regionalnej Sycylii nr 12/1989, a mianowicie art. 11 ustawy regionalnej Sycylii

4 Legge Regione Sicilia 22 dicembre 2005, n. 19 – Misure finanziarie urgenti e variazioni al bilancio della Regione per l'esercizio finanziario 2005. Disposizioni varie (ustawa regionalna Sycylii nr 19 z dnia 22 grudnia 2005 r. określająca pilne środki finansowe i zmieniająca budżet regionu na rok obrotowy 2005. Postanowienia różne) (zwana dalej „ustawą regionalną Sycylii nr 19/2005”).

5 Decyzja Komisji z dnia 11 grudnia 2002 r. w sprawie pomocy państwa NN 37/98 (ex N 808/97) i NN 138/02 – Włochy (Sycylia) – Pomoc w następstwie chorób epizootycznych: artykuł 11 ustawy regionalnej nr 40/1997 „Zmiany w budżecie regionu i w budżecie Krajowej Agencji Leśnej na rok obrotowy 1997 – zmiana art. 49 ustawy regionalnej nr 30 z dnia 7 sierpnia 1997 r.” (pomoc NN 37/98) oraz art. 7 ustawy regionalnej nr 22/1999 „Pilne interwencje w sektorze rolnym” (pomoc N 138/02) [C(2002) 4786] (zwana dalej „decyzją z 2002 r.”).

nr 40/1997⁶ oraz art. 7 ustawy regionalnej Sycylii nr 22/1999⁷ oraz, po drugie, że zawarte w tej decyzji stwierdzenie Komisji, iż tego rodzaju ustawy regionalne są zgodne z rynkiem wewnętrznym, należy rozciągnąć na art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005, który również przewidywał finansowanie środków wskazanych w art. 1 ustawy regionalnej Sycylii nr 12/1989.

12. W dniu 7 marca 2014 r. ASPC wniósł odwołanie od wyroku Corte d'appello di Catania (trybunału apelacyjnego w Katanii) do Corte suprema di cassazione (trybunału kasacyjnego, Włochy).

13. Corte suprema di cassazione (trybunał kasacyjny) zawiesił postępowanie i skierował do Trybunału Sprawiedliwości następujące pytania prejudycjalne:

- „1) Czy w świetle [art. 107 i 108 TFUE], a także [wytycznych wspólnotowych w sprawie pomocy państwa w sektorze rolnym]⁸, przepis zawarty w art. 25 ust. 16 [ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005], stanowiący, co następuje: »Aby osiągnąć cele określone w art. 1 [ustawy regionalnej Sycylii nr 12/1989 r.], zgodnie z przepisami art. 134 ustawy regionalnej nr 32 z dnia 23 grudnia 2000 r., przeznaczają się kwotę 20 mln EUR na wypłatę sum należnych od aziende unità sanitarie locali (miejscowych zakładów opieki zdrowotnej) regionu Sycylia właścicielom zwierząt poddanych ubojowi, dotkniętych chorobami zakaźnymi i rozpowszechnionymi w okresie od 2000 r. do 2006 r., a także na wypłatę, za ten sam okres, honorariów dla lekarzy weterynarii wykonujących wolny zawód, którzy wykonywali czynności związane z uzdrowieniem hodowli. Na cele, o których mowa w niniejszym ustępie, na rok obrotowy 2005 przeznaczają się kwotę 10 mln EUR (podstawowa pozycja budżetowa 10.3.1.3.2, rozdział 417702). W kolejnych latach obrotowych postępuje się zgodnie z art. 3 ust. 2 lit. i) ustawy regionalnej nr 10 z dnia 27 kwietnia 1999 r., wraz z późniejszymi zmianami«, stanowi pomoc państwa, która poprzez wspieranie niektórych przedsiębiorstw lub niektórych rodzajów produkcji zakłóca konkurencję lub grozi jej zakłóceniem?»
- 2) Czy przepis wprowadzony w art. 25 ust. 16 [ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005], który stanowi, co następuje: »Aby osiągnąć cele określone w art. 1 [ustawy regionalnej Sycylii nr 12/1989], zgodnie z przepisami art. 134 ustawy regionalnej Sycylii nr 32 z dnia 23 grudnia 2000 r., przeznaczają się kwotę 20 mln EUR na wypłatę sum należnych od aziende unità sanitarie locali (miejscowych zakładów opieki zdrowotnej) regionu Sycylia właścicielom zwierząt poddanych ubojowi dotkniętych chorobami zakaźnymi i rozpowszechnionymi w okresie od 2000 r. do 2006 r., a także na wypłatę, za ten sam okres, honorariów dla lekarzy weterynarii wykonujących wolny zawód, którzy wykonywali czynności związane z uzdrowieniem hodowli. Na cele, o których mowa w niniejszym ustępie, na rok obrotowy 2005 przeznaczają się kwotę 10 mln EUR (podstawowa pozycja budżetowa 10.3.1.3.2, rozdział 417702). W kolejnych latach obrotowych postępuje się zgodnie z art. 3 ust. 2 lit. i) ustawy regionalnej nr 10 z dnia 27 kwietnia 1999 r., wraz z późniejszymi zmianami«, mimo iż co do zasady może stanowić pomoc przyznaną przez państwo, która poprzez wspieranie niektórych przedsiębiorstw lub niektórych rodzajów produkcji zakłóca konkurencję lub grozi jej zakłóceniem, można jednak uznać za zgodny z [art. 107 i 108 TFUE] – biorąc pod uwagę powody, dla których [Komisja] [decyzją z 2002 r.] uznała, wobec spełnienia warunków przewidzianych w [wytycznych wspólnotowych w sprawie pomocy państwa w sektorze rolnym], że przepisy o podobnym brzmieniu wprowadzone w art. 11 ustawy regionalnej Sycylii nr 40/1997 i w art. 7 ustawy regionalnej Sycylii nr 22/1999 są zgodne z art. [107 i 108 TFUE]?».

6 Legge Regione Sicilia 7 novembre 1997, n. 40 – Variazioni al bilancio della Regione ed al bilancio dell'Azienda delle foreste demaniali della regione siciliana per l'anno finanziario 1997 – Assestamento. Modifica dell'articolo 49 della legge regionale 7 agosto 1997, n. 30 (ustawa regionalna Sycylii nr 40 z dnia 7 listopada 1997 r., przewidująca zmiany w budżecie regionu oraz budżecie Regionalnej Agencji Sycylii ds. lasów państwowych na rok obrotowy 1997 – zmiana art. 49 ustawy regionalnej nr 30 z dnia 7 sierpnia 1997 r.) (zwana dalej „ustawą regionalną Sycylii nr 40/1997”).

7 Legge Regione Sicilia 28 settembre 1999, n. 22 – Interventi urgenti per il settore agricolo (ustawa regionalna Sycylii nr 22 z dnia 28 września 1999 r. przewidująca pilne interwencje w sektorze rolnym) (zwana dalej „ustawą regionalną Sycylii nr 22/1999”).

8 Dz.U. 2000, C 232, s. 17.

14. Uwagi na piśmie przedstawili: ASPC, Republika Włoska i Komisja Europejska. Ze względu na pandemię Covid-19 rozprawa wyznaczona na dzień 30 kwietnia 2020 r. została odwołana. Pytania przeznaczone do odpowiedzi ustnej, które zostały przesłane stronom przed rozprawą, zostały natomiast przekształcone w pytania, na które należało udzielić odpowiedzi pisemnej, skierowane do zainteresowanych stron, o których mowa w art. 23 Statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Ponadto, w drodze środków organizacji postępowania przewidzianych w art. 62 § 1 regulaminu postępowania, wezwano Republikę Włoską do udzielenia odpowiedzi na dodatkowe pytania. ASPC, Republika Włoska i Komisja udzieliły odpowiedzi na wspomniane pytania w terminie wyznaczonym przez Trybunał.

III. Analiza

15. Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający wnosi do Trybunału zasadniczo o ustalenie, czy odszkodowanie przewidziane przez art. 1 ustawy regionalnej Sycylii nr 12/1989 dla właścicieli zwierząt poddanych ubojowi dotkniętych określonymi chorobami zakaźnymi (zwane dalej „rozpatrywanym odszkodowaniem”), finansowane przez art. 25 ust. 16 regionalnej ustawy Sycylii nr 19/2005, stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.

16. Poprzez pytanie drugie sąd odsyłający dąży do ustalenia, czy jeśli na pytanie pierwsze Trybunał udzieli odpowiedzi twierdzącej, art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 należy uznać za „zgodny z [...] [art. 107 i 108 TFUE], biorąc pod uwagę powody, dla których [Komisja][decyzją z 2002 r.] uznała, że przepisy o podobnym brzmieniu wprowadzone w art. 11 ustawy regionalnej Sycylii nr 40/1997 i w art. 7 ustawy regionalnej Sycylii nr 22/1999 są zgodne z [art. 107 i 108 TFUE]”⁹.

17. Zgodnie z życzeniem Trybunału w niniejszej opinii ograniczę się do przeanalizowania drugiego pytania prejudycjalnego. Przyjmę zatem dla celów argumentacji, że rozpatrywane odszkodowanie stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.

A. Właściwość Trybunału do udzielenia odpowiedzi na drugie pytanie prejudycjalne

18. Komisja podnosi, że drugie pytanie prejudycjalne jest niedopuszczalne, ponieważ Trybunał nie jest właściwy do orzekania w przedmiocie zgodności środków pomocy z rynkiem wewnętrznym.

19. Jestem zdania, że Trybunał jest właściwy do udzielenia odpowiedzi na pytanie drugie.

20. Prawdą jest, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w kompetencjach Trybunału nie leży orzekanie w przedmiocie zgodności środka pomocy państwa lub systemu pomocy ze wspólnym rynkiem, ponieważ ocena ta należy do wyłącznych kompetencji Komisji, działającej pod kontrolą sądów Unii Europejskiej¹⁰.

21. Wydaje mi się jednak, że poprzez pytanie drugie, przytoczone w pkt 16 powyżej, sąd odsyłający nie zwraca się do Trybunału o stwierdzenie, czy rozpatrywane odszkodowanie jest zgodne z rynkiem wewnętrznym. Podkreślam, że sam sąd odsyłający zauważa w postanowieniu odsyłającym, iż „do sądu krajowego nie należy orzekanie co do zgodności [rozpatrywanego odszkodowania] z rynkiem wewnętrznym, gdyż [...] dokonanie takiej oceny [...] jest wyłącznie zadaniem Komisji”.

⁹ Zaznaczam, że art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005, którego zgodność z art. 107 i 108 TFUE jest przedmiotem pierwszego i drugiego pytania prejudycjalnego, przewiduje finansowanie nie tylko rozpatrywanego odszkodowania, ale także dla wynagrodzenia dla lekarzy weterynarii, którzy wykonywali czynności związane z uzdrowieniem hodowli, przewidzianej w art. 1 ustawy regionalnej Sycylii nr 12/1989. Jednak spór w postępowaniu głównym dotyczy jedynie rozpatrywanego odszkodowania, które, jak twierdzi AU, jest mu należne. Nie dotyczy on wypłaty opłat dla lekarzy weterynarii. Przeanalizuję zatem zgodność art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 z art. 107 i 108 TFUE tylko w zakresie, w jakim dotyczy on wypłaty na rzecz AU rozpatrywanego odszkodowania.

¹⁰ Wyroki: z dnia 10 czerwca 2010 r., Fallimento Traghetti del Mediterraneo (C-140/09, EU:C:2010:335, pkt 22); z dnia 16 lipca 2015 r., BVVG (C-39/14, EU:C:2015:470, pkt 19); z dnia 19 grudnia 2019 r., Arriva Italia i in. (C-385/18, EU:C:2019:1121, pkt 83).

22. Z uwagi na to, że w pytaniu drugim powołano się na decyzję z 2002 r., wydaje mi się, że sąd odsyłający dąży raczej do ustalenia, czy art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 jest objęty decyzją z 2002 r., skutkiem czego środek ten nie wymagałby zgłoszenia Komisji i zatwierdzenia przez Komisję przed jego wprowadzeniem.

23. W tym względzie zaznaczam, że w zakresie systemu kontroli pomocy państwa procedura różni się w zależności od tego, czy pomoc jest „istniejąca” – jak byłoby w przypadku rozpatrywanego odszkodowania, gdyby uznać, że jest ono objęte decyzją z 2002 r., co wyjaśnię poniżej – czy jest pomocą „nową”. O ile, zgodnie z art. 108 ust. 3 TFUE, pomoc nowa powinna być uprzednio zgłoszona Komisji i nie może zostać wprowadzona w życie, dopóki procedura nie doprowadzi do wydania decyzji końcowej, o tyle pomoc istniejącą można zgodnie z art. 108 ust. 1 TFUE systematycznie realizować tak długo, jak długo Komisja nie stwierdziła jej niezgodności z rynkiem wewnętrznym. A zatem, w odróżnieniu od pomocy nowej, pomoc istniejąca nie musi być zgłaszana Komisji¹¹.

24. Wydaje mi się zatem, że poprzez pytanie drugie sąd odsyłający dąży do ustalenia, czy jako że podobne przepisy zostały zatwierdzone w decyzji z 2002 r., art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 stanowi pomoc istniejącą, które to pojęcie zdefiniowane jest w art. 1 lit. b) rozporządzenia nr 659/1999.

25. Wbrew twierdzeniom Komisji z orzecznictwa wynika, że Trybunał może dostarczyć sądowi odsyłającemu elementów wykładni prawa Unii pozwalających na określenie, czy środek krajowy stanowi pomoc istniejącą, czy też nową pomoc¹².

26. Stwierdzam zatem, że Trybunał jest właściwy do udzielenia odpowiedzi na drugie pytanie prejudycjalne.

B. Ocena drugiego pytania prejudycjalnego

27. W tej części zbadam, w pierwszej kolejności, czy art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 stanowi pomoc istniejącą, która jako taka nie musi być zgłoszona przed wprowadzeniem w życie. Ponieważ nie uważam, by tak było w niniejszym przypadku, w drugiej kolejności zbadam, czy – jak podnosi rząd włoski – środek ten może mimo to być zwolniony z obowiązku zgłoszenia wynikającego z art. 108 ust. 3 TFUE, ponieważ korzysta z wyłączenia blokowego przewidzianego w rozporządzeniu Komisji (UE) nr 702/2014¹³, czy też – jak sugeruje Komisja – odszkodowanie to może być zwolnione z tego wymogu, ponieważ stanowi pomoc de minimis w rozumieniu rozporządzenia Komisji (UE) nr 1408/2013¹⁴.

11 Wyroki: z dnia 18 lipca 2013 r., P (C-6/12, EU:C:2013:525, pkt 36); z dnia 19 marca 2015 r., OTP Bank (C-672/13, EU:C:2015:185, pkt 35); z dnia 26 października 2016 r., DEI/Komisja (C-590/14 P, EU:C:2016:797, pkt 45); z dnia 27 czerwca 2017 r., Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania (C-74/16, EU:C:2017:496, pkt 86); z dnia 20 września 2018 r., Carrefour Hypermarchés i in. (C-510/16, EU:C:2018:751, pkt 25). Zobacz także: opinia rzecznik generalnej E. Sharpston w sprawie P (C-6/12, EU:C:2013:69, pkt 22–26, 35); opinia rzecznika generalnego N. Wahla w sprawie Fallimento Traghetti del Mediterraneo (C-387/17, EU:C:2018:712, pkt 37–41).

12 Wyrok z dnia 13 grudnia 2018 r., Rittinger i in. (C-492/17, EU:C:2018:1019, pkt 43).

13 Rozporządzenie z dnia 25 czerwca 2014 r. uznające niektóre kategorie pomocy w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. 2014, L 193, s. 1).

14 Rozporządzenie z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis w sektorze rolnym (Dz.U. 2013, L 352, s. 9).

1. Czy art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 stanowi pomoc istniejącą?

28. ASPC podnosi, że art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 jest niezgodny z art. 107 i 108 TFUE. W ocenie ASPC jest tak dlatego, że po pierwsze, środek ten nie został zgłoszony Komisji, po drugie, Komisja uznała, w decyzji z 2002 r., iż podobne środki, będące przedmiotem tej decyzji, zostały wprowadzone w życie z naruszeniem art. 108 ust. 3 TFUE, i po trzecie, decyzja ta jest wiążąca dla sądów krajowych.

29. Rząd włoski uważa, że art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 należy uznać za zgodny z art. 107 i 108 TFUE. W ocenie rządu włoskiego przepis ten spełnia warunki określone w art. 26 rozporządzenia nr 702/2014 i w związku z tym jest zwolniony z obowiązku zgłoszenia wynikającego z art. 108 ust. 3 TFUE. Przepis ten należy uznać za zgodny z rynkiem wewnętrznym, biorąc pod uwagę, że zawarte w decyzji z 2002 r. stwierdzenie Komisji, iż podobne środki mieszczą się w zakresie art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE. Ustalenie to należy potwierdzić w odniesieniu do art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005.

30. Komisja nie przedstawia swojej propozycji odpowiedzi na drugie pytanie prejudycjalne, ponieważ uważa, że pytanie to jest niedopuszczalne.

31. Jestem zdania, że choć środki, które są przedmiotem decyzji z 2002 r., stanowią pomoc istniejącą, to art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 stanowi zmianę tych środków, która nie ma charakteru wyłącznie formalnego lub administracyjnego, w związku z czym należy ją uznać za nową pomoc, która jako taka musi być zgłoszona przed wprowadzeniem jej w życie.

32. Jak wspomniano w pkt 23 powyżej, nie jest sporne to, że klasyfikacja danego środka pomocy państwa jako pomocy istniejącej lub nowej ma istotne konsekwencje dla ujęcia proceduralnego tego środka.

33. Zgodnie z art. 108 ust. 3 TFUE nowa pomoc musi być zgłoszona Komisji i zatwierdzona przez Komisję przed wprowadzeniem jej w życie. Jeśli nowa pomoc udzielana jest bez zatwierdzenia przez Komisję, uznaje się ją za przyznaną bezprawnie. W takim przypadku Komisja bada, czy pomoc ta jest zgodna z rynkiem wewnętrznym, a jeśli stwierdzi że nie, musi co do zasady nakazać jej odzyskanie¹⁵. Jeśli chodzi o sądy krajowe, to powinny one wyciągnąć wszelkie konsekwencje z naruszenia art. 108 ust. 3 TFUE – zgodnie z ich prawem krajowym – zarówno w odniesieniu do ważności aktów wykonawczych, jak i w odniesieniu do zwrotu wsparcia finansowego przyznanego z naruszeniem tego postanowienia¹⁶.

34. Jeśli chodzi o pomoc istniejącą, to z art. 108 ust. 1 TFUE wynika, że jeśli Komisja uzna, iż istniejący program pomocy nie jest lub przestaje być zgodny z rynkiem wewnętrznym, ma ona zaproponować danym państwom członkowskim stosowne środki, takie jak zmiana lub wycofanie tego programu. Jeśli państwo członkowskie zaakceptuje proponowane środki, staje się zobowiązane do wprowadzenia ich w życie. Jeśli dane państwo członkowskie nie przyjmie proponowanych środków, Komisja może wszcząć formalne postępowanie wyjaśniające¹⁷. Wynika z tego, że pomoc istniejąca nie wymaga notyfikacji i może być realizowana zgodnie z prawem tak długo, jak długo Komisja nie stwierdzi jej niezgodności z rynkiem wewnętrznym¹⁸.

35. Pojęcie pomocy istniejącej, choć wspomniane w art. 108 ust. 1 TFUE, nie jest w nim zdefiniowane. Trzeba zatem odwołać się do definicji zawartych w prawie wtórnym, tj. w rozporządzeniu nr 659/1999.

¹⁵ Zobacz art. 1 lit. f) i art. 14 ust. 1 rozporządzenia nr 659/1999.

¹⁶ Wyroki: z dnia 11 listopada 2015 r., Klausner Holz Niedersachsen (C-505/14, EU:C:2015:742, pkt 24, 26, 46); z dnia 5 marca 2019 r., Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, pkt 89, 92, 95); z dnia 19 grudnia 2019 r., Arriva Italia i in. (C-385/18, EU:C:2019:1121, pkt 84, 87, 88).

¹⁷ Zobacz art. 17–19 rozporządzenia nr 659/1999.

¹⁸ Zobacz orzecznictwo przytoczone w przypisie 11 wyżej.

36. Zgodnie z art. 1 lit. b) rozporządzenia nr 659/1999 istniejąca pomoc oznacza między innymi „pomoc dozwoloną”, tj. „takie programy pomocowe i pomoc indywidualną, które zostały dozwolone przez Komisję lub przez Radę” [ppkt (ii)] tego przepisu¹⁹.

37. Ponadto art. 1 lit. c) rozporządzenia nr 659/1999 definiuje „nową pomoc” jako „każdą pomoc [...], która nie jest pomocą istniejącą, włącznie ze zmianami istniejącej pomocy”. Zmiany istniejącej pomocy zdefiniowane zostały w art. 4 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004²⁰ jako „jak[a]kolwiek zmian[a] inn[a] niż modyfikacje o czysto administracyjnym lub formalnym charakterze, która nie może wpłynąć na ocenę zgodności danego środka pomocowego rynkiem [z wewnętrznym]”.

38. Artykuł 4 ust. 1 zdanie drugie rozporządzenia nr 794/2004 stanowi, że „wzrost pierwotnego budżetu istniejącego programu pomocowego do 20% nie jest uznawany za zmianę pomocy istniejącej”. Zgodnie z art. 4 ust. 2 tego rozporządzenia, zwiększenie budżetu zatwierdzonego programu pomocowego o ponad 20% stanowi zmianę, która musi być zgłoszona Komisji.

39. Zgodnie z orzecznictwem następujące środki zostały uznane za zmianę istniejącej pomocy, która nie ma czysto formalnego lub administracyjnego charakteru, w związku z czym stanowią one nową pomoc: poszerzenie (lub ograniczenie) zakresu beneficjentów zatwierdzonego programu pomocy; rozszerzenie okresu trwania programu lub (z zastrzeżeniem progu 20% wspomnianego w poprzednim punkcie) zwiększenie budżetu przeznaczonego na program²¹.

40. Jeśli chodzi o beneficjentów zatwierdzonego programu pomocy, Trybunał uznał za nową pomoc przykładowo: zmianę kryteriów stosowanych dla ustalenia podmiotów kwalifikujących się do uzyskania zwrotu podatku energetycznego (wcześniej jedynie przedsiębiorstwa zajmujące się produkcją towarów, później także usługodawcy)²²; rozszerzenie istniejącego programu pomocy polegającego na zwolnieniu ze składek na zabezpieczenie społeczne w regionie Mezzogiorno (Włochy) na przedsiębiorstwa w Wenecji i Chioggii²³; ograniczenie zakresu ratione personae zasad opodatkowania stosujących się do profesjonalnych klubów sportowych (wcześniej jakiegokolwiek tego rodzaju klub, później wyłącznie cztery profesjonalne kluby sportowe, które wykazały nadwyżki finansowe w poprzednim roku finansowym)²⁴.

19 Biorą pod uwagę nacisk położony przez sąd odsyłający na decyzję z 2002 r., ograniczyć się do zbadania, czy art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 stanowi istniejącą pomoc w rozumieniu art. 1 lit. b) ppkt (ii) rozporządzenia nr 659/1999. W szczególności nie będą analizował, czy postanowienie to mieści się w zakresie ppkt (iv) tego przepisu, zgodnie z którym pomoc „uznał się] za pomoc istniejącą” po upływie dziesięcioletniego okresu przedawnienia dotyczącego odzyskania pomocy przez Komisję, określonego w art. 15 tego rozporządzenia. Kwestia, czy jakiegokolwiek odszkodowanie wypłacone AU można „uznać za pomoc istniejącą”, nie została w istocie wspomniana w motywach wystąpienia z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym ani też w uwagach na piśmie przedstawionych przez strony. Ponadto, niezależnie od zakresu, jaki należy nadać art. 15 rozporządzenia nr 659/1999 w sytuacjach, gdy jest on powoływany przed sądami krajowymi (zob. w tym względzie wyroki: z dnia 26 kwietnia 2018 r., ANGED, C-233/16, EU:C:2018:280, pkt 80; z dnia 23 stycznia 2019 r., Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-387/17, EU:C:2019:51, pkt 62; z dnia 30 kwietnia 2002 r., Government of Gibraltar/Komisja, T-195/01 i T-207/01, EU:T:2002:111, pkt 130), ograniczone informacje zawarte w aktach sprawy nie pozwalają stwierdzić, czy w rozpatrywanej sprawie okres ten upłynął (zobacz przypis 49 poniżej).

20 Rozporządzenie z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE (Dz.U. 2004, L 140, s. 1).

21 Zobacz także, w kwestii naruszenia warunku, jakim opatrzone stwierdzenie zgodności przez Komisję (tj. wymogu, aby wniosek o przyznanie pomocy na projekt inwestycyjny poprzedzał rozpoczęcie prac), wyrok z dnia 13 czerwca 2013 r., HGA i in./Komisja (od C-630/11 P do C-633/11 P, EU:C:2013:387, pkt 93–95).

22 Wyrok z dnia 14 listopada 2019 r., Dilly's Wellnesshotel (C-585/17, EU:C:2019:969, pkt 51, 61). Zobacz także wyrok z dnia 18 lipca 2013 r., P (C-6/12, EU:C:2013:525, pkt 47).

23 Wyrok z dnia 28 listopada 2008 r., Hotel Cipriani i in./Komisja (T-254/00, T-270/00 i T-277/00, EU:T:2008:537, pkt 361, 362), podtrzymany w procedurze odwoławczej przez wyrok z dnia 9 czerwca 2011 r., Comitato „Venezia vuole vivere” i in./Komisja (C-71/09 P, C-73/09 P i C-76/09 P, EU:C:2011:368).

24 Wyrok z dnia 26 lutego 2019 r., Athletic Club/Komisja (T-679/16, niepublikowany, EU:T:2019:112, pkt 98–102). Powodem, dla którego wspomniane ograniczenie zakresu ratione personae istniejącego programu pomocowego zostało uznane za zmianę, która nie miała czysto formalnego lub administracyjnego charakteru, było to, że wprowadzała ona zróżnicowanie podatkowe w obrębie sektora sportu profesjonalnego. Zróżnicowanie to mogło mieć wpływ na ocenę zgodności owej pomocy z rynkiem wewnętrznym, jako że uniemożliwiło rządowi hiszpańskiemu powołanie się, w przekonujący sposób, na cel promocji sportu.

41. Jeśli chodzi o rozszerzenie czasowego stosowania zatwierdzonego programu pomocy, to można przywołać przykładowo wyrok z dnia 9 września 2009 r., *Diputación Foral de Álava i in./Komisja* (od T-227/01 do T-229/01, T-265/01, T-266/01 i T-270/01, EU:T:2009:315, pkt 232–234), podtrzymany w postępowaniu odwoławczym²⁵, w którym zmiana, po pierwsze, ram czasowych istniejących ulg podatkowych, po drugie, zakresu ich stosowania (a więc kręgu ich beneficjentów), a po trzecie, podstawy i stopy procentowej tych ulg, została uznana za nową pomoc. Podobnie Trybunał uznał za nową pomoc przedłużenie o czternaście miesięcy zastosowania preferencyjnej taryfy opłat za dostawę energii elektrycznej wskutek postanowienia w przedmiocie środków tymczasowych wydanego przez sąd krajowy²⁶.

42. Jeśli chodzi o zwiększenia budżetu zatwierdzonego programu pomocy to należy zauważyć, że zgodnie z orzecznictwem pojęcia „budżetu programu pomocowego” w rozumieniu art. 4 ust. 1 rozporządzenia nr 794/2004 nie można postrzegać jako ograniczonego do kwoty faktycznie przyznanej pomocy, a wprost przeciwnie – pojęcie to należy rozumieć jako dotyczące środków budżetowych, to znaczy kwot, którymi dysponuje organ odpowiedzialny za przyznawanie danych środków pomocy w celu tego przyznania, w wysokości, w jakiej środki te zostały zgłoszone Komisji przez dane państwo członkowskie i zatwierdzone przez Komisję²⁷.

43. Tak więc Trybunał uznał w szczególności, że następujące środki stanowią zmiany, które nie miały charakteru czysto formalnego lub administracyjnego: zwiększenie budżetu przeznaczanego na zatwierdzony program pomocy w kwocie przekraczającej 50% (w połączeniu z przedłużeniem tego programu o dwa lata)²⁸; zwiększenie budżetu zgłoszonego dla zatwierdzonego systemu pomocy, który wynosił 10 mln EUR o kolejne 10 mln EUR²⁹; oraz zwiększenie wpływów z podatków przeznaczonych na finansowanie kilku programów pomocy w porównaniu z prognozami zgłoszonymi Komisji (z wyjątkiem przypadku, gdy zwiększenie to nie przekraczało progu 20% przewidzianego w art. 4 ust. 1 rozporządzenia nr 794/2004)³⁰. Natomiast zmiana zdarzenia powodującego powstanie obowiązku zapłaty składki abonamentowej (pierwotnie posiadanie odbiornika audiowizualnego, następnie zajmowanie mieszkania) została uznana za pomoc istniejącą, ponieważ nie doprowadziła do istotnego wzrostu rekompensaty otrzymywanej przez nadawców publicznych³¹.

44. W rozpatrywanej sprawie, jak wskazano w pkt 11 wyżej, decyzją z 2002 r. Komisja postanowiła nie zgłaszać zastrzeżeń w odniesieniu do art. 11 ustawy regionalnej Sycylii nr 40/1997 oraz do art. 7 ustawy regionalnej Sycylii nr 22/1999 (zwanymi dalej „środkami z 1997 r. i 1999 r.”).

45. Wyjaśnię, że przedmiotem środków z 1997 r. i 1999 r. było finansowanie odszkodowania przewidzianego w art. 1 ustawy regionalnej Sycylii nr 12/1989, do której środki te wprost się odwołują. W tym względzie art. 11 ustawy regionalnej Sycylii nr 40/1997 zatwierdził wydatek 16 mld lirów włoskich (ITL) na wypłatę odszkodowań należnych w związku z ubojem zwierząt w latach 1993, 1994,

25 Wyrokiem z dnia 28 lipca 2011 r., *Diputación Foral de Vizcaya i in./Komisja* (od C-471/09 P do C-473/09 P, niepublikowanym, EU:C:2011:521).

26 Wyrok z dnia 26 października 2016 r., *DEI/Komisja* (C-590/14 P, EU:C:2016:797, pkt 58, 59). Zobacz także wyroki: z dnia 4 grudnia 2013 r., *Komisja/Rada* (C-111/10, EU:C:2013:785, pkt 58); z dnia 20 marca 2014 r., *Rousse Industry/Komisja* (C-271/13 P, niepublikowany, EU:C:2014:175, pkt 30–39).

27 Wyrok z dnia 20 września 2018 r., *Carrefour Hypermarchés i in.* (C-510/16, EU:C:2018:751, pkt 34).

28 Wyrok z dnia 20 maja 2010 r., *Todaro Nunziatina & C.* (C-138/09, EU:C:2010:291, pkt 47).

29 Wyrok z dnia 3 lutego 2011 r., *Cantiere navale De Poli/Komisja* (T-584/08, EU:T:2011:26, pkt 65), utrzymany w postępowaniu odwoławczym postanowieniem z dnia 22 marca 2012 r., *Cantiere navale De Poli/Komisja* (C-167/11 P, niepublikowanym, EU:C:2012:164).

30 Wyrok z dnia 20 września 2018 r., *Carrefour Hypermarchés i in.* (C-510/16, EU:C:2018:751, pkt 39–41, 50, 53).

31 Wyrok z dnia 13 grudnia 2018 r., *Rittinger i in.* (C-492/17, EU:C:2018:1019, pkt 63–67). Jeśli chodzi o środki, które nie stanowią istniejącej pomocy, należy powołać również wyroki: z dnia 9 sierpnia 1994 r., *Namur-Les assurances du crédit* (C-44/93, EU:C:1994:311, pkt 28, 29, 35), który dotyczył poszerzenia zakresu działalności przedsiębiorstwa publicznego otrzymującego pomoc; a także z dnia 17 czerwca 1999 r., *Piaggio* (C-295/97, EU:C:1999:313, pkt 45–47), w którym Trybunał orzekł, że fakt, iż Komisja przez dość długi czas nie wszczynała postępowania wyjaśniającego w sprawie środka państwowego, nie mógł sam w sobie nadawać temu środkowi obiektywnego charakteru istniejącej pomocy.

1995, 1996 i 1997³². Artykuł 7 ustawy regionalnej Sycylii nr 22/1999 zatwierdzał dodatkowy wydatek 20 mld ITL na ten sam cel³³. Podkreślam, że – w oparciu o dokumenty przedłożone Trybunałowi – nie wydaje się, aby środki z 1997 r. i 1999 r. w jakikolwiek sposób wpływały na prawo do odszkodowania lub na cechy tego odszkodowania, które określone zostało w art. 1 ustawy regionalnej Sycylii nr 12/1989.

46. W decyzji z 2002 r. Komisja uznała, że środki z 1997 r. i 1999 r. stanowiły pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE. Pomoc ta była zgodna z rynkiem wewnętrznym, ponieważ spełniała cztery warunki określone w pkt 11.4.2–11.4.5 wytycznych wspólnotowych w sprawie pomocy państwa w sektorze rolnym³⁴. Po pierwsze, zgodnie z decyzją z 2002 r. władze włoskie wskazały, że choroby, których dotyczyły środki z 1997 r. i 1999 r., tj. gruźlica, brucelozą i białaczka, pozostawały w sferze zainteresowania władz publicznych i były objęte krajowymi przepisami mającymi na celu zapobieganie takim chorobom oraz ich kontrolowanie i zwalczanie. Po drugie, decyzja z 2002 r. stwierdza, że według władz włoskich środki z 1997 r. i 1999 r. miały cele zarówno zapobiegawcze, jak i odszkodowawcze. Po trzecie, decyzja ta wskazuje, że – ponownie według władz włoskich – środki z 1997 r. i 1999 r. były zgodne z celami i postanowieniami unijnych przepisów weterynaryjnych. Po czwarte, zgodnie z decyzją z 2002 r. władze włoskie podkreśliły, że pomoc udzielona w ramach środków z 1997 r. i 1999 r. pokrywałaby 50% strat poniesionych przez hodowców, a dodatkowe 30% (w odniesieniu do bydła) lub 50% (w odniesieniu do owiec i kóz) pokryłoby odszkodowania zapewnione przez środki krajowe, a nie regionalne. W konsekwencji pokryte zostałyby 80% szkód poniesionych przez hodowców bydła i 100% szkód poniesionych przez hodowców owiec i kóz. W decyzji z 2002 r. wskazano dalej, że w ocenie władz włoskich ewentualne ryzyko nadwyżki rekompensaty wystąpiłoby jedynie w odniesieniu do starszych zwierząt o niewielkiej wartości genetycznej. Komisja zauważyła w tym względzie, że pewien poziom nadwyżki rekompensaty jest dopuszczalny w indywidualnych przypadkach, w których nadwyżka ta wynikała z wymogów uproszczenia procedur administracyjnych, jako że rozpatrzenia wymagały tysiące pojedynczych wniosków.

47. W konsekwencji, wyrażając żal, że środki z 1997 r. i 1999 r. zostały wdrożone z naruszeniem art. 108 ust. 3 TFUE³⁵, Komisja doszła do wniosku, że mieściły się one w zakresie art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE i że w związku z tym były one zgodne ze rynkiem wewnętrznym.

48. Wynika z tego, że środki z 1997 r. i 1999 r. należy uznać za zatwierdzony system pomocy i co za tym idzie, za pomoc istniejącą w rozumieniu art. 1 lit. b) ppkt (ii) rozporządzenia nr 659/1999.

49. Należy zatem zbadać, czy art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 stanowi zmianę środków z 1997 r. i 1999 r., która nie ma charakteru czysto formalnego lub administracyjnego w rozumieniu art. 1 lit. c) rozporządzenia nr 659/1999 i art. 4 ust. 1 rozporządzenia nr 794/2004.

50. Należy przypomnieć, że zgodnie z orzecznictwem decyzje Komisji zatwierdzające system pomocy – będące odstępstwem od ogólnej zasady niezgodności pomocy państwa z rynkiem wewnętrznym określonej w art. 107 ust. 1 TFUE – muszą być przedmiotem ścisłej wykładni³⁶.

32 Artykuł 11 ustawy regionalnej Sycylii nr 40/1997 przewiduje, że: „[a]by osiągnąć cele określone w art. 1 ustawy regionalnej nr 12/1989 z późniejszymi zmianami, przeznaczona się kwotę 16 mld ITL na wypłatę sum należnych od miejscowych zakładów opieki zdrowotnej regionu Sycylia właścicielom zwierząt poddanych ubojowi, dotkniętych gruźlicą, brucelozą, białaczką i innymi chorobami zakaźnymi w latach 1993, 1994, 1995, 1996 i 1997, a także na wypłatę rekompensaty dla lekarzy weterynarii wykonujących wolny zawód, którzy wykonywali czynności związane z uzdrowieniem hodowli w tych latach”.

33 Artykuł 7 ustawy regionalnej Sycylii 22/1999 zatwierdzał „na rok finansowy 1999 wydatek 20 mld ITL na cele określone w art. 11 ustawy regionalnej Sycylii nr 40/1997”.

34 Zobacz przypis 8 powyżej.

35 Artykuł 11 ustawy regionalnej Sycylii 40/1997 został zgłoszony Komisji, jednak wszedł w życie zanim decyzja z 2002 r. została wydana.

36 Wyrok z dnia 20 września 2018 r., Carrefour Hypermarchés i in. (C-510/16, EU:C:2018:751, pkt 37).

51. W mojej ocenie art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 stanowi zmianę systemu pomocy zatwierdzonego decyzją z 2002 r., która nie ma charakteru czysto formalnego lub administracyjnego.

52. Wynika to z faktu, że przedmiotem art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 jest finansowanie odszkodowań przewidzianych w art. 1 ustawy regionalnej Sycylii nr 12/1989, do których wprost się ona odnosi. W tym celu zatwierdza ona wydatek 20 mln EUR w odniesieniu do zwierząt poddanych ubojowi w okresie od 2000 do 2006 r. Podobnie jak środki z 1997 r. i 1999 r.³⁷, co zweryfikować powinien sąd odsyłający, art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 nie wydaje się mieć jakiegokolwiek wpływu na prawo do rozpatrywanego odszkodowania lub jego cechy.

53. Wynika z tego, że przedmiotem art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 jest, po pierwsze, rozszerzenie rozpatrywanego odszkodowania (należnego właścicielom zwierząt poddanych ubojowi w okresie od 2000 do 2006 r., podczas gdy środki z 1997 r. i 1999 r. dotyczyły jedynie zwierząt poddanych ubojowi od 1993 do 1997 r.), a po drugie, zwiększenie budżetu przeznaczzonego na to odszkodowanie (o 20 mln EUR, podczas gdy środki z 1997 r. i 1999 r. zatwierdzały wydatek 36 mld ITL, tj. ok 18 592 448 EUR)³⁸.

54. Zwiększenie budżetu przeznaczzonego na ten system pomocy, jak wskazano w decyzji z 2002 r., znacznie przekracza zatem próg 20% przewidziany przez art. 4 ust. 1 i 2 rozporządzenia nr 794/2004³⁹. Podlega to rzecz jasna weryfikacji sądu odsyłającego. Jeśli sąd ten potwierdzi, że zwiększenie to przekracza próg 20%, to wynikać będzie z tego, że art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 nie stanowi zmiany o charakterze czysto formalnym lub administracyjnym systemu zatwierdzonego w decyzji z 2002 r., a tym bardziej jeśli brać pod uwagę, że zwiększenie budżetu przeznaczzonego na istniejący system pomocy połączone jest z przedłużeniem tego systemu o sześć lat. Wynika to również z orzecznictwa przytoczonego w pkt 41–43 wyżej.

55. Ponadto zaznaczam, że środki podobne do art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 oraz do środków z 1997 r. i 1999 r., tj. środków, których przedmiotem było finansowanie odszkodowania przewidzianego w art. 1 ustawy regionalnej Sycylii nr 12/1989, zostały zgłoszone Komisji, która zdecydowała się nie wnosić wobec nich zastrzeżeń. Zgodnie z informacjami zawartymi w decyzji z 2002 r.⁴⁰, co potwierdził rząd włoski w odpowiedzi na środki organizacji postępowania, było tak, po pierwsze, w przypadku ustawy regionalnej Sycylii nr 5/1993⁴¹, która zezwoliła na wydatek 10 mld ITL (ok. 5 mld EUR) i została zatwierdzona decyzją z dnia 2 kwietnia 1993 r.⁴², i po drugie,

37 Zobacz pkt 45 powyżej.

38 Konwersja na euro zgodnie z przeliczeniem dokonany przez Komisję w decyzji z 2002 r. (zobacz pkt 4 wspomnianej decyzji).

39 Jest to prawdą nawet jeśli wziąć pod uwagę możliwość, wspomnianą w decyzji z 2002 r. (zobacz jej pkt 4), że dopuszczalne jest udzielenie dodatkowej pomocy w kwotach: 17 637 516 000 ITL na 1996 r. (ok. 9 109 017 EUR) oraz 19 898 146 000 ITL (ok 10 276 535 EUR) na 1997 r.

40 Zobacz pkt 3 i przypis 2 do decyzji z 2002 r.

41 Legge Regione Sicilia 5 gennaio 1993, n. 5 – Rifinanziamento dell'articolo 1 della legge regionale 5 giugno 1989, n. 12 relativa a 'Interventi per favorire il risanamento ed il reintegro degli allevamenti zootecnici colpiti dalla tubercolosi, dalla brucellosi e da altre malattie infettive e diffusive e contributi alle associazioni degli allevatori' [ustawa regionalna Sycylii nr 5 z dnia 5 stycznia 1993 r. dotycząca refinansowania art. 1 [ustawy regionalnej Sycylii nr 12/1989] (zwana dalej „ustawą regionalną Sycylii nr 5/1993)]. Artykuł 1 ust. 1 ustawy regionalnej Sycylii nr 5/1993 przewiduje, że „[a]by osiągnąć cele określone w art. 1 [ustawy regionalnej nr 12/1989], przeznaczają się kwotę 9 mld ITL na rok obrotowy 1992 i kwotę 1 mld ITL na rok obrotowy 1993 na wypłatę sum należnych właścicielom zwierząt poddanych ubojowi, dotkniętych gruźlicą, brucelozą lub innymi chorobami zakaźnymi, w latach 1990, 1991 i 1992, a także na wypłatę rekompensaty dla lekarzy weterynarii wykonujących wolny zawód, którzy wykonywali czynności związane z uzdrowieniem hodowli”.

42 Decyzja Komisji z dnia 2 kwietnia 1993 r. w sprawie pomocy państwa nr 125/93 – Włochy (Sycylia) – Zmiana istniejącej pomocy (nr 149/89) przez środki na refinansowanie. Odkazanie zakażonego bydła i owiec (Dz.U. 1993, C 183, s. 7). Przeliczenie na euro pochodzi z tej decyzji.

w przypadku ustawy regionalnej Sycylii nr 28/1995⁴³, która zezwoliła na wydatek 16 mld ITL (ok. 9,7 mld EUR) i została zatwierdzona decyzją z dnia 15 września 1995 r.⁴⁴. Potwierdza to mój wniosek, że art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005, podobnie jak inne środki finansujące, stanowi nową pomoc, która musi być zgłoszona Komisji przed wprowadzeniem jej w życie.

56. Zaznaczam również, że art. 1 ustawy regionalnej Sycylii nr 12/1989, który wydaje się być przepisem materialnym regulującym rozpatrywane odszkodowanie⁴⁵, sam w sobie był przedmiotem decyzji Komisji o niezgłaszaniu zastrzeżeń (zwanej dalej „decyzją z 1989 r.”)⁴⁶. W tym względzie podkreślam, że pytanie, czy art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 należy uznać za zmianę istniejącej pomocy o charakterze czysto formalnym lub administracyjnym, należy analizować w odniesieniu do decyzji z 2002 r., a nie decyzji z 1989 r. Wynika to z faktu, że zmiana dotyczy w szczególności budżetu przeznaczanego na zatwierdzony system pomocy, który był kilkakrotnie zwiększany, przy czym ostatnie zwiększenie było przedmiotem zatwierdzenia przez decyzję z 2002 r.

57. Stwierdzam zatem, że środek krajowy taki jak art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005, którego jedynym przedmiotem jest zwiększenie budżetu przeznaczanego na zatwierdzony system pomocy i przedłużenie tego systemu o sześć lat, stanowi zmianę istniejącej pomocy w rozumieniu art. 1 lit. c) rozporządzenia nr 659/1999, chyba że zwiększenie to nie przekroczy progu 20% określonego w art. 4 ust. 1 zdanie drugie rozporządzenia nr 794/2004, co zweryfikować powinien sąd odsyłający.

58. Wynika z tego, że art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 podlegał obowiązkowi zgłoszenia Komisji i zatwierdzenia przez Komisję przed wprowadzeniem go w życie, zgodnie z art. 108 ust. 3 TFUE.

59. Bezsporne jest, że art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 nie został zgłoszony Komisji.

60. Jednakże, jak wskazano w pkt 27 wyżej, art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 byłby tak czy inaczej zwolniony z wymogu notyfikacji, gdyby – jak podnosi rząd włoski – korzystał ze zwolnienia blokowego przewidzianego w rozporządzeniu nr 702/2014 lub gdyby – jak sugeruje Komisja – stanowił pomoc de minimis w rozumieniu rozporządzenia nr 1408/2013. Przeanalizuję teraz, czy tak istotnie jest.

43 Legge Regione Sicilia 4 aprile 1995, n. 28 – Norme per favorire il risanamento e il reintegro degli allevamenti zootecnici colpiti da malattie infettive. Istituzione dell’anagrafe zootecnica. Norme per l’Ente di sviluppo agricolo e per il settore agricolo. Modifiche alla legge regionale 25 marzo 1986, n. 13 [ustawa regionalna Sycylii nr 28 z dnia 4 kwietnia 1995 r., określająca środki służące uzdrowieniu i reintegracji hodowli dotkniętych chorobami zakaźnymi, ustanawiająca rejestr liczebności hodowli, określająca środki dla Agencji rozwoju rolnego i dla sektora rolnego oraz zmieniająca ustawę regionalną nr 13 z dnia 25 marca 1986 r. (zwana dalej „ustawą regionalną Sycylii nr 28/1995”)]. Artykuł 1 ust. 1 ustawy regionalnej Sycylii nr 28/1995 przewiduje, że „na cele określone w art. 1 [ustawy regionalnej nr 12/1989], przeznacza się kwotę 16 mld ITL na rok obrotowy 1995 na wypłatę sum należnych właścicielom zwierząt poddanych ubojowi lub które mają zostać poddane ubojowi w latach 1993, 1994 i 1995 wskutek zarażenia gruźlicą, brucelozą i innymi chorobami zakaźnymi, a także na wypłatę rekompensaty dla lekarzy weterynarii wykonujących wolny zawód, którzy wykonywali czynności związane z uzdrowieniem hodowli”.

44 Decyzja Komisji z dnia 15 września 1995 r. w sprawie pomocy państwa N 485/A/95 – Włochy (Sycylia) – Artykuły 1, 2 i 8 ustawy regionalnej nr 28/95 (Dz.U. 1997, C 216, s. 26). Przeliczenie na euro pochodzi ze wspomnianej decyzji.

45 Biorąc pod uwagę, że – jak wskazano w pkt 45 i 53 wyżej – art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 oraz art. 11 ustawy regionalnej Sycylii nr 40/1997 wprost odwołują się do art. 1 ustawy regionalnej Sycylii nr 12/1989, którego nie zmieniają jeśli chodzi o uprawnienie do odszkodowania lub jego cechy.

46 Decyzja Komisji z dnia 14 lipca 1989 r. w sprawie pomocy państwa N 149/89 – Włochy (Sycylia) – Środki w celu uzdrowienia stad dotkniętych gruźlicą i brucelozą (zob. 19. raport Komisji dotyczący polityki konkurencji, opublikowany w 1990 r., s. 297).

2. Czy art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 jest zwolniony z wymogu notyfikacji na podstawie rozporządzenia nr 702/2014 lub rozporządzenia nr 1408/2013?

61. Co do rozporządzenia nr 702/2014 zaznaczam, że w uwagach na piśmie rząd włoski stwierdził, że art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 mieści się w zakresie rozporządzenia nr 702/2014. W ocenie tego rządu rozporządzenie to stosuje się *ratione temporis* w rozpatrywanej sprawie w związku z jego art. 51, przy czym, jak wskazano w pkt 29 wyżej, art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 spełnia warunki określone w art. 26 rozporządzenia nr 702/2014.

62. W drodze środków organizacji postępowania Trybunał zadał zainteresowanym stronom, o których mowa w art. 23 Statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, pytanie, czy rozporządzenie nr 702/2014 stosowało się *ratione temporis* i czy art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 spełnia warunki określone w art. 26 tego rozporządzenia.

63. W odpowiedzi na te pytania Trybunału ASPC stwierdził, że art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 nie mieści się w zakresie rozporządzenia nr 702/2014 określonym w jego art. 1. Tak czy inaczej, rozpatrywane przepisy regionalne nie spełniały warunków określonych w art. 26 rozporządzenia nr 702/2014.

64. Rząd włoski powtórzył swoje stanowisko, które podsumowane zostało w pkt 61 wyżej.

65. Komisja stwierdziła, że rozporządzenie nr 702/2014 stosuje się *ratione temporis*, ale jest mało prawdopodobne, aby art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 spełniał warunki określone w art. 26 tego rozporządzenia.

66. Choć z uwagi na ograniczony charakter informacji przedstawionych w aktach sprawy nie jestem w stanie stwierdzić, czy warunki określone w rozporządzeniu nr 702/2014 są spełnione w rozpatrywanej sprawie, udzielę sądowi odsyłającemu pewnych wskazówek.

67. Po pierwsze, jak wskazują rząd włoski i Komisja, rozporządzenie nr 702/2014 wydaje się mieć zastosowanie *ratione temporis*.

68. Faktem jest, że rozporządzenie to weszło w życie w dniu 1 lipca 2014 r.⁴⁷, czyli prawdopodobnie⁴⁸ już po tym, jak rozpatrywana rekompensata została wypłacona AU⁴⁹.

69. Jednakże art. 51 ust. 1 rozporządzenia nr 702/2014 stanowi, że rozporządzenie to stosuje się do „pomocy indywidualnej przyznanej przed datą jego wejścia w życie”, jeżeli dana pomoc indywidualna spełnia warunki określone w tym rozporządzeniu.

⁴⁷ Zobacz art. 52 rozporządzenia nr 702/2014.

⁴⁸ Z akt sprawy nie wynika jasno, kiedy rozpatrywane odszkodowanie zostało wypłacone AU, ani nawet, jak zauważa Komisja, czy w ogóle zostało wypłacone. Dla potrzeb argumentacji przyjmę jednak, że rekompensata została AU wypłacona, ponieważ przy braku takiej wypłaty AU nie zostałaby przyznana pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE. Wynika to z faktu, że zgodnie z orzecznictwem w *przypadku wieloletniego systemu*, takiego jak art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005, należy uznać, że pomoc zostaje udzielona beneficjentowi dopiero w dniu jej rzeczywistego przyznania, a nie w dniu, w którym wieloletni system zostanie przyjęty (zobacz wyrok z dnia 8 grudnia 2011 r., *France Télécom/Komisja*, C-81/10 P, EU:C:2011:811, pkt 82; postanowienie z dnia 5 października 2016 r., *Diputación Foral de Bizkaia/Komisja*, C-426/15 P, niepublikowane, EU:C:2016:757, pkt 29, 30; wyroki: z dnia 28 października 2020 r., *INAIL*, C-608/19, EU:C:2020:865, pkt 34; z dnia 29 listopada 2018 r., *ARFEA/Komisja*, T-720/16, niepublikowany, EU:T:2018:853, pkt 171–187).

⁴⁹ Rozpatrywane odszkodowanie mogło zostać wypłacone AU najwcześniej w roku 2008, ponieważ w 2008 r. *Giudice unico del Tribunale di Catania* (trybunał w Katanii w składzie jednoosobowym) pozytywnie rozpatrzył wniosek AU o wydanie nakazu zapłaty przez ASPC rozpatrywanego odszkodowania (zob. pkt 8 wyżej).

70. A zatem, przy założeniu spełnienia tych warunków, co zweryfikować powinien sąd odsyłający, rozporządzenie to stosuje się w rozpatrywanej sprawie⁵⁰.

71. Po drugie, należy przypomnieć, że zgodnie z art. 3 rozporządzenia nr 702/2014 pomoc indywidualna przyznana w ramach programów pomocy jest zgodna z rynkiem wewnętrznym i wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w art. 108 ust. 3 TFUE, jeżeli spełnia ona warunki przewidziane w rozdziale I oraz szczególne warunki w odniesieniu do odpowiednich rodzajów pomocy ustanowione w rozdziale III tego rozporządzenia.

72. Jeśli chodzi o warunki określone w rozdziale I rozporządzenia nr 702/2014, zaznaczam w szczególności, że wydaje się, iż żaden z progów powodujących obowiązek zgłoszenia wymienionych w art. 4 tego rozporządzenia nie znajduje zastosowania; że rozpatrywane odszkodowanie spełnia wymóg przejrzystości, ponieważ stanowi dotację [zobacz art. 5 ust. 2 lit. a)]; oraz że, z uwagi na fakt, iż jego celem jest wyrównanie strat poniesionych przez właścicieli zwierząt poddanych ubojowi, nie jest wymagane udokumentowanie efektu zachęty [zob. art. 6 ust. 5 lit. d)].

73. Jeśli chodzi o warunki określone w rozdziale III rozporządzenia nr 702/2014, odpowiednim rodzajem pomocy jest pomoc określona w art. 26 rozporządzenia, który dotyczy (w szczególności) pomocy na pokrycie kosztów zapobiegania chorobom zwierząt, ich kontroli i zwalczania oraz pomocy na wyrównanie strat spowodowanych takimi chorobami.

74. Po pierwsze, rząd włoski podnosi w tym względzie, że art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 jest częścią krajowego systemu pomocy mającego na celu zapobieganie odnośnym chorobom zwierząt, ich kontroli i zwalczania, zgodnie z wymogiem art. 26 ust. 2 rozporządzenia nr 702/2014. Na poparcie stwierdzenia rządu włoskiego zaznaczam, że art. 1 ustawy regionalnej Sycylii nr 12/1989, decyzja z 2002 r. oraz odpowiedź ASPC na pisemne pytania Trybunału odwołują się do innego odszkodowania, które przewidziane jest w prawodawstwie krajowym – a nie regionalnym – i jest uzupełniające względem rozpatrywanego odszkodowania⁵¹.

75. Po drugie, choroby zwierząt, w odniesieniu do których udziela się odszkodowań zgodnie z art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005, tj. gruźlica i białaczka (w odniesieniu do bydła) i brucelozą (w odniesieniu do bydła, owiec i kóz), wymienione są w wykazie chorób zwierząt sporządzonym przez Światową Organizację Zdrowia Zwierząt⁵², zgodnie z wymogiem art. 26 ust. 4 rozporządzenia nr 702/2014.

76. Po trzecie, Komisja wskazuje, że wynikający z art. 26 ust. 6 rozporządzenia nr 702/2014 warunek, aby pomoc została wypłacona w ciągu czterech lat od daty poniesienia kosztu lub straty spowodowanej chorobą zwierząt, nie jest spełniony w rozpatrywanej sprawie. W tym względzie zaznaczam, że rozpatrywane odszkodowanie zostało prawdopodobnie wypłacone AU najwcześniej w 2008 r.⁵³ i że, zgodnie z uwagami na piśmie przedstawionymi przez ASPC, dotyczyło ono zwierząt poddanych ubojowi począwszy od 2003 r. Jeśli tak faktycznie było, to przynajmniej część rozpatrywanego odszkodowania mogła zostać wypłacona AU z naruszeniem art. 26 ust. 6 rozporządzenia nr 702/2014. Oczywiście powinien to zbadać sąd odsyłający.

50 Zobacz podobnie: wyrok z dnia 14 listopada 2019 r., Dilly's Wellnesshotel (C-585/17, EU:C:2019:969, pkt 76, 77). Wyrok ten dotyczy art. 58 ust. 1 rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 traktatu (Dz.U. 2014, L 187, s. 1), który podobnie jak art. 51 ust. 1 rozporządzenia nr 702/2014 stanowi, że „[n]iniejsze rozporządzenie stosuje się do pomocy indywidualnej przyznanej przed jego wejściem w życie, jeżeli spełnia ona wszystkie warunki określone w niniejszym rozporządzeniu [...]”.

51 W szczególności art. 1 ustawy regionalnej Sycylii 12/1989 odwołuje się do legge 9 giugno 1964, n. 615 – Bonifica sanitaria degli allevamenti dalla tuberculosis e dalla brucellosis (ustawy nr 615 z dnia 9 czerwca 1964 r. dotyczącej naprawy stad dotkniętych gruźlicą i brucelozą), na którą powołuje się także ASPC.

52 Wykaz ten dostępny jest na stronie internetowej Światowej Organizacji Zdrowia Zwierząt.

53 Zobacz przypis 49 wyżej.

77. Po czwarte, ASPC wskazuje, że rozpatrywane odszkodowanie jest niezgodne z art. 26 ust. 7 i 8 rozporządzenia nr 702/2014, ponieważ nie obejmuje kosztów kwalifikowanych wymienionych w tych przepisach, lecz ma na celu zrekompensowanie hodowcom poniesionych przez nich szkód. Ponadto zdaniem ASPC obliczenie rozpatrywanego odszkodowania przez odniesienie do gatunków, płci i wieku zwierząt jest niezgodne z art. 26 ust. 9 wspomnianego rozporządzenia, który wymaga, aby obliczenie opierało się jedynie na wartości rynkowej zwierząt poddanych ubojowi.

78. Linia argumentacyjna ASPC jest moim zdaniem nieprzekonująca. Niezależnie od tego, że rząd włoski stwierdził, iż rozpatrywane odszkodowanie może mieć charakter prewencyjny oraz odszkodowawczy, zaznaczam, że jedynym przedmiotem pomocy w rozumieniu art. 26 rozporządzenia nr 702/2014 może być wyrównanie strat hodowców w związku z poddaniem zwierząt ubojowi. Wynika to z faktu, że przepis ten, zgodnie z jego ust. 1, obejmuje nie tylko pomoc dla małych i średnich przedsiębiorstw „na pokrycie kosztów zapobiegania chorobom zwierząt, [...] ich kontroli i zwalczania”, ale także pomoc „na wyrównanie takim przedsiębiorstwom strat spowodowanych chorobami zwierząt”⁵⁴. Ponadto wydaje mi się, że art. 26 ust. 7, 8 i 9 rozporządzenia nr 702/2014 stosuje się do różnych środków. Artykuł 26 ust. 7 dotyczy „środków zapobiegawczych”, art. 26 ust. 8 „środków kontroli i zwalczania”, a art. 26 ust. 9 „pomocy na wyrównanie strat spowodowanych chorobami zwierząt”. A zatem jeśli jedynym przedmiotem art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 miałyby być, jak wskazuje ASPC, zrekompensowanie hodowcom poddania zwierząt ubojowi, to odszkodowanie udzielone na podstawie takiego przepisu musiałyby zostać obliczone w sposób zgodny z art. 26 ust. 9 rozporządzenia nr 702/2014, to jest w odniesieniu do „wartości rynkowej zwierząt poddanych ubojowi”, oraz związanej z tym „utrąty dochodów”. W takim przypadku nie trzeba by uwzględniać kosztów kwalifikowanych wymienionych w art. 26 ust. 7 i 8, ponieważ te ustępy dotyczą innych rodzajów środków pomocowych. Wreszcie nie dostrzegam dlaczego, jak podnosi ASPC, gatunek, płeć i wiek zwierząt poddanych ubojowi nie miałyby być uznane za czynniki istotne dla ustalenia ich wartości rynkowej.

79. Po piąte, sąd odsyłający będzie musiał zbadać, czy nie było tak – jak podnosi ASPC – że nie doszło do formalnego uznania wystąpienia choroby, czego wymaga art. 26 ust. 10 rozporządzenia nr 702/2014.

80. Po szóste, zaznaczam, że w decyzji z 2002 r. Komisja przyjęła łagodne podejście jeśli chodzi o wymóg wynikający z art. 26 ust. 13 rozporządzenia nr 702/2014⁵⁵, by pomoc udzielona w oparciu o art. 26 „i wszelkie inne płatności otrzymane przez beneficjenta” były ograniczone do 100% kosztów kwalifikowanych (w naszym przypadku 100% wartości rynkowej i związanej z nią utraty dochodów). Jak wskazano w pkt 46 wyżej, w decyzji tej Komisja zgodziła się, że z względów uproszczeń procedury administracyjnej, że w indywidualnych przypadkach może wystąpić pewien zakres nadwyżki rekompensaty.

81. A zatem jeśli sąd odsyłający uzna, że w rozpatrywanej sprawie warunki wymienione w rozdziale I i w art. 26 rozporządzenia nr 702/2014 są spełnione, to wynikać będzie z tego, że władze włoskie nie naruszyły art. 108 ust. 3 TFUE nie dokonując zgłoszenia art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 przed wprowadzeniem jej w życie.

82. I odwrotnie: jeśli sąd odsyłający uzna, w szczególności w świetle pkt 76 wyżej, że warunki te nie są spełnione, przepis ten byłby wprowadzony w życie z naruszeniem art. 108 ust. 3 TFUE. Jednak jak wskazano w pkt 60 wyżej, art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 nadal byłby w takim przypadku wprowadzony w życie w sposób zgodny ze wspomnianym przepisem, jeśli, jak zasugerowała Komisja w odpowiedzi na pytania Trybunału, stanowi on pomoc de minimis w rozumieniu rozporządzenia nr 1408/2013.

⁵⁴ Podkreślenie moje.

⁵⁵ A raczej w odniesieniu do podobnego wymogu zawartego w pkt 11.4.5 wytycznych wspólnotowych w sprawie pomocy państwa w sektorze rolnym (zob. przypis 34 powyżej), ponieważ w momencie wydania decyzji z 2002 r. rozporządzenie nr 702/2014 nie zostało jeszcze przyjęte.

83. W tym względzie zaznaczam, że choć przepis ten wszedł w życie w dniu 1 stycznia 2014 r.⁵⁶, to wydaje się on mieć zastosowanie *ratione temporis* na mocy jego art. 7 ust. 1, który podobnie jak art. 51 ust. 1 rozporządzenia nr 702/2014 przewiduje, że rozporządzenie nr 1408/2013 „stosuje się do pomocy przyznanej przed jego wejściem w życie, jeżeli pomoc spełnia wszystkie warunki [w nim] określone”. W tym względzie rozumowanie dotyczące rozporządzenia nr 702/2014 może stosować się także do rozporządzenia nr 1408/2013⁵⁷.

84. Zgodnie z art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/2013 „uważa się, że środki pomocy nie spełniają wszystkich kryteriów określonych w [art. 107 ust. 1 TFUE] i dlatego są zwolnione z wymogu zgłoszenia przewidzianego w [art. 108 ust. 3 TFUE], jeżeli spełniają warunki określone [we wspomnianym rozporządzeniu]”.

85. Odszkodowanie udzielone AU, opiewające na kwotę 11 930,08 EUR, nie przekracza pułapu pomocy *de minimis*, określonego w art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 1408/2013 (zakładając, że w okresie trzech lat obrotowych AU nie przyznano dodatkowej pomocy, która w połączeniu z pomocą wspomnianą wyżej przekroczyłaby pułap pomocy *de minimis*). Rolą sądu odsyłającego jest zbadanie, czy łączna kwota pomocy *de minimis* udzielonej przedsiębiorstwom rolnym we Włoszech nie przekracza krajowego limitu określonego w art. 3 ust. 3 oraz w załączniku do tego rozporządzenia.

86. Stwierdzam, że środek krajowy taki jak art. 25 ust. 16 ustawy regionalnej Sycylii nr 19/2005 może być zwolniony z wymogu notyfikacji wynikającego z art. 108 ust. 3 TFUE, o ile spełnia on warunki określone w rozdziale I i art. 26 rozporządzenia nr 702/2014, w szczególności warunek wynikający z art. 26 ust. 6 tego rozporządzenia, aby pomoc została wypłacona w ciągu czterech lat od daty poniesienia kosztu lub straty spowodowanej chorobą zwierząt, co zbadać powinien sąd odsyłający. Tego rodzaju środek może również być zwolniony z tego samego wymogu notyfikacji, jeśli spełnia warunki określone w rozporządzeniu nr 1408/2013, co również zbadać powinien sąd odsyłający.

IV. Wnioski

87. W świetle powyższych uwag proponuję, aby na drugie pytanie przedstawione przez Corte suprema di cassazione (trybunał kasacyjny, Włochy) Trybunał udzielił następującej odpowiedzi:

- 1) Środek krajowy taki jak rozpatrywany w postępowaniu głównym, którego jedynym przedmiotem jest zwiększenie budżetu przeznaczanego na zatwierdzony system pomocy i przedłużenie tego systemu o sześć lat, stanowi zmianę istniejącej pomocy w rozumieniu art. 1 lit. c) rozporządzenia Rady (WE) z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. [108 TFUE], chyba że zwiększenie to nie przekroczy progu 20% określonego w art. 4 ust. 1 zdanie drugie rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. [108 TFUE], co zbadać powinien sąd odsyłający.
- 2) Tego rodzaju środek może być zwolniony z wymogu zgłoszenia wynikającego z art. 108 ust. 3 TFUE, o ile spełni warunki określone w rozdziale I i art. 26 rozporządzenia Komisji (UE) nr 702/2014 z dnia 25 czerwca 2014 r. uznającego niektóre kategorie pomocy w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 TFUE, w szczególności wynikający z art. 26 ust. 6 tego rozporządzenia warunek, by pomoc została wypłacona w ciągu czterech lat od daty poniesienia kosztu lub straty spowodowanej chorobą zwierząt, co zbadać powinien sąd odsyłający. Środek ten może również być

⁵⁶ Zobacz art. 8 rozporządzenia nr 1408/2013.

⁵⁷ Zobacz pkt 67–69 powyżej.

zwolniony z wymogu zgłoszenia, jeśli spełnia warunki określone w rozporządzeniu Komisji (UE) nr 1408/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 TFUE do pomocy de minimis w sektorze rolnym, co również zbadać powinien sąd odsyłający.